

~ ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ ~

УДК 336.71:[338.24:005.334]

DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2024-3-4-316-317-30-40>**АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВ**

Азаренков С.Г., здобувач ступеня доктора філософії спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», кафедри банківської справи, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна
e-mail: serdghio@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-1159-8699

***Анотація.** У статті висвітлено теоретичні та практичні основи антикризового управління та його місця у забезпеченні фінансової безпеки банків. Метою статті є визначення основних векторів антикризового управління монетарних органів регулювання та методичних рекомендацій щодо оцінювання ефективності антикризового управління банками у забезпеченні їх фінансової безпеки. Проведено критичний аналіз наукової літератури щодо встановлення взаємозв'язку між антикризовим управлінням та фінансовою безпекою банків. Проаналізовано основні інструменти антикризового управління, які використовують монетарні органи влади. Запропоновано систему індикаторів, за допомогою яких доцільно ідентифікувати глибину кризи. На основі проведеного дослідження сформувано висновки та обґрунтовано конкретні пропозиції щодо удосконалення системи превентивних заходів щодо попередження виникнення кризи.*

***Ключові слова:** антикризове управління, фінансова безпека, банки, Національний банк України, інструменти.*

**ANTI-CRISIS MANAGEMENT IN THE SYSTEM FOR ENSURING THE
FINANCIAL SECURITY OF BANKS**

Azarenkov Serhii, PhD Student of the Department of Banking, Odesa National University of Economics, Odesa, Ukraine
e-mail: serdghio@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-1159-8699

***Abstract.** The article highlights the theoretical and practical foundations of anti-crisis management and its place in ensuring the financial security of banks. The purpose of the article is to determine the main vectors of anti-crisis management of monetary regulatory bodies and methodological recommendations for evaluating the effectiveness of anti-crisis management of banks in ensuring their financial security. The methods of analysis, synthesis, generalization, calculation-analytical, graphic methods, coefficient analysis and systematic approach were used during the scientific research. A critical analysis of scientific publications on the concept of "anti-crisis management" and "financial security" in banks proved that the main goal of these systems is to overcome crisis phenomena that can occur both at the micro and macro levels. It has been proven that anti-crisis management is aimed at coordinating the processes of overcoming the risks of banking activities, which ultimately solve the issue of neutralizing threats to the financial security of banks. The main anti-crisis management tools used by the monetary authorities are analyzed. A system of indicators is proposed, with the help of which it is expedient to identify the depth of the crisis. On the basis of the conducted research, conclusions were formed and concrete proposals were substantiated regarding the improvement of the system of preventive measures to prevent the occurrence of a crisis. It is justified that ensuring stability and maintaining a sufficient level of liquidity in banks is possible by establishing control over the quality and structure of bank assets; a comprehensive assessment of the financial condition and stress resistance of banks; detailed screening of solvency and business reputation of potential borrowers; development of an adequate policy and strategy for supervision and development of the banking system; creating a rational structure of the resource base and maintaining a high business reputation of banks.*

***Key words:** anti-crisis management, financial security, banks, National Bank of Ukraine, instruments.*

JEL Classification: E520, E580, F350.

Постановка проблеми. Банківська система України на сьогодні переживає нові виклики, які пов'язані у більшій мірі не з їх потенційними можливостями забезпечувати власне стабільне функціонування, а у більшій мірі з тими загрозами, які викликані як екзогенними, так і ендегенними чинниками. Як відзначає В. Коваленко, «...сучасний стан розвитку банків пов'язаний із загрозами, які становлять військова агресія рф, постійні сплески пандемії COVID 19, падіння реального сектору економіки, дисбаланси макроекономічного середовища. У цих складних умовах банки змушені вдаватися до використання агресивної політики ведення бізнесу з метою збереження фінансово стійких та конкурентних позицій на ринку» [1, с. 82].

У цих складних умовах, піднімається проблематика щодо розробки дієвого механізму

антикризового управління в банках, який би забезпечував їх фінансову безпеку, що підтверджує актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці розробки дієвої системи антикризового управління та фінансовій безпеці банків присвячено наукові доробки багатьох вчених-економістів. Зокрема, щодо вагомого внеску у формуванні системи антикризового управління у банках слід віднести наукові праці О. Рац [2], І. Заїчко та співавтори [3], Н. Джазміянті [4], В. Коваленко та Д. Мартинов [5] та багато інших.

Щодо фінансовою безпеки банків слід звернути увагу на дослідження, які проведені В. Коваленко та співавторів [1; 6], М. Карлін та співавторів [7], Н. Пантелєєва [8] та багато інших. Важливість розробки ефективної системи антикризового управління банків в умовах дії воєнного стану значно актуалізує дослідження з цього напрямку.

Відокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проблемним питанням залишається участь монетарних органів регулювання у підтримці банків щодо забезпечення їх фінансової безпеки. Банківські бізнес-структури на сьогодні прикладають усіх зусиль, щоб вижити у цих складних умовах.

Мета дослідження. Мета дослідження є визначення основних векторів антикризового управління монетарних органів регулювання та методичних рекомендацій щодо оцінювання ефективності антикризового управління банками у забезпеченні їх фінансової безпеки.

Основний матеріал. Функціонування кожного сегмента реального сектору економіки призводить до оптимального функціонування нашої держави, її незалежності. Одним із основних учасників даного процесу є банківський сектор економіки України.

Впершу чергу у статті проведемо аналіз взаємозв'язку між трактуваннями антикризового управління та фінансовою безпекою банків (табл. 1).

Таблиця 1

Сучасні трактування поняття «антикризове управління» та «фінансова безпека» банків

Трактування поняття «антикризове управління»	Трактування поняття «фінансова безпека»
<p>Вжиття конкретних заходів, таких як створення спеціальних фондів, системна банківська реструктуризація, націоналізація банків, надання фінансових стимулів, а також важливо забезпечити захист інтересів вкладників та кредиторів, адже це сприятиме стабільності і довірі до банківської системи в цілому [3]</p>	<p>Фінансова безпека – це фінансовий стан при якому підприємство може ефективно працювати і виконувати свої зобов'язання перед діловими партнерами. Вона має забезпечувати фінансову рівновагу, стійкість, платоспроможність підприємства в довгостроковому періоді, потребу у фінансових ресурсах для стійкого розширеного відтворення, достатню фінансову незалежність, захищеність фінансових інтересів власників підприємства, достатній фінансовий потенціал для реалізації прийнятих стратегічних рішень [9, с. 28]</p>
<p>Антикризове управління банківською установою в мікроекономічному аспекті передбачає, насамперед, досягнення фінансової стійкості окремої банківської установи, яка реалізується через призму наступних завдань: запобігання кризовим явищам; виведення банку з кризового стану, якщо не вдалося її уникнути; відновлення роботи банку на докризовому періоді [2]</p>	<p>стан банку (банківської системи в цілому), що характеризується здатністю протистояти можливим зовнішнім та внутрішнім загрозам банківської діяльності для забезпечення нормального функціонування та розвитку в умовах дестабілізуючого впливу оточуючого середовища та захищеності фінансових інтересів зацікавлених сторін (власників, клієнтів, працівників, керівництва, держави), а основною метою безпеки банку є забезпечення конкурентоспроможності як окремого банку, так і банківської системи в цілому на ринку банківських послуг та недопущення можливості отримання збитків або втрати частини прибутків внаслідок реалізації внутрішніх та зовнішніх загроз [[12, с.202]]</p>

<p>Це спеціальний вид управління, який трактується у вузькому (нейтралізація кризових явищ з урахуванням невизначеності фінансового ринку або управління за одним з напрямів (фінансова стійкість, платоспроможність, фінансова безпека, банкрутство) і широкому розумінні з необхідністю застосування специфічних видів та методів управління і здійснюється з метою діагностики, попередження, нейтралізації та подолання кризових явищ банку, в тому числі в умовах нестабільності фінансового ринку [10, с. 43]</p>	<p>Фінансова безпека – це: важлива складова частина економічної безпеки; ступінь захищеності важливих фінансових інтересів; рівень забезпеченості фінансовими ресурсами; стан фінансової, грошово-кредитної, валютної, бюджетної, податкової систем; стан фінансових потоків в економіці; якість фінансових інструментів, послуг і технологій; цілеспрямований комплекс заходів фінансової, монетарної, валютної, антиінфляційної, податкової політик [13, с.258-259].</p>
<p>Комплекс превентивних та реактивних заходів, які застосовуються: по-перше – для запобігання кризовим станам, а по-друге – для подолання кризи, яка вже наступила [5, с. 125]</p>	<p>Підвищення безпеки банківського сектору є дієвим заходом запобігання антикризовій ситуації в національній економіці. Вивчення банківської безпеки повинно проходити на трьох рівнях: перший – безпека комерційних банків; другий – безпека центрального банку; третій – безпека банківської системи [14, с. 34]</p>
<p>Антикризове управління банком – це система протидії його банкрутству, що діє на рівні управління кожного банку та уповноважених органів регулювання й нагляду за банківською діяльністю [11, с. 468]</p>	<p>Забезпечення банком заходів як з боку ефективності та впорядкування до рівня норми основних банківських показників, так і з боку виконання заходів для попередження небезпек і ризиків, і зазначив, що при виконанні даних умов банк досягне максимальної платоспроможності та стійкості [15, с. 244]</p>

Джерело: складено автором на підставі систематизації матеріалів [2-3, 5, 9-15]

Критичний аналіз наукових публікацій щодо поняття «антикризове управління» та «фінансова безпека» у банках засвідчив, що основною метою даних систем є подолання кризових явищ, які можуть виникати як на мікро-, та і на макро- рівнях. При цьому слід констатувати той факт, що антикризове управління націлене на координування процесів щодо подолання ризиків банківської діяльності, які в кінцевому підсумку вирішують питання нейтралізації загроз фінансовій безпеці банків. Саме це, і зумовлює взаємозв'язок антикризового управління та фінансової безпеки банків.

Виходячи із поставленої мети, ми хочемо довести, як саме система антикризового регулювання монетарних органів влади впливає на фінансову безпеку банків. У першу чергу за доцільне розглянути нормативно-правову базу, яка забезпечує цей процес.

Підґрунтям державного регулювання діяльності банків в Україні складають Закони України «Про Національний банк України» [<http://surl.li/agrxf>], «Про банки і банківську діяльність» [<http://surl.li/agkprz>], «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення механізмів регулювання банківської діяльності» [<http://surl.li/prjklf>], «Кодекс України з процедур банкрутства» [<http://surl.li/aqvux>], Інструкція Національного Банку України «Про порядок регулювання діяльності банків в Україні» [<http://surl.li/evipf>], «Про здійснення банками фінансового моніторингу» [<http://surl.li/prjlx>] та інші нормативні акти.

У цьому контексті слід звернути увагу на прийняту НБУ Стратегію під назвою «Фінансова фортеця», яка спрямована на нейтралізацію негативного впливу вторгнення росії, що вплинуло на умови функціонування фінансової системи [16]. Основні цілі стратегії охарактеризовано у таблиці 2.

У комплексній реалізації представлених цілей стратегії міститься антикризова програма Національного банку України, яка забезпечує фінансову стабільність не тільки банківського сектору, а і фінансового ринку в цілому.

Але, при проведенні регулятором координаційних заходів щодо антикризового управління банками України, НБУ у більшій мірі спирається на Положення «Про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання

ліквідності банківської системи» [17]. Даним положенням визначені наступні інструменти антикризового регулювання банками України: рефінансування банків; операції прямого репо; операції НБУ з депозитними сертифікатами; операції з купівлі/продажу державних облігацій України; операції з купівлі/продажу державних облігацій України шляхом участі в торгах на організованому ринку капіталу; операції з купівлі/продажу державних облігацій України шляхом укладення договорів з банком без участі в торгах на організованому ринку капіталу.

Таблиця 2

Характеристика цілей Стратегії «Фінансова фортеця України»

Цілі	Характеристика
Перша ціль: «Стійка гривня»	розробленню стратегії повернення до інфляційного таргетування, валютної лібералізації та переходу до гнучкого обмінного курсу; поступовому послабленню та зняттю валютних обмежень; поступовому переходу до гнучкості обмінного курсу; поверненню фокусу монетарної політики на інфляцію.
Друга ціль: «Фінансова стабільність»	збалансоване регулювання та нагляд, спрямовані на розвиток; стійка та спроможна банківська система; страховий ринок готовий підтримувати відновлення; небанківський фінансовий та платіжний ринок – прозорий та технологічний; надійна та стійка інфраструктура фінансового ринку.
Третя ціль: «Фінансова система працює на відновлення країни»	відповідальний фінансовий ринок; розвинений кредитний ринок; розвинений ринок страхових послуг; розвинена інфраструктура ринків капіталу; фінансово грамотне населення та підприємці.
Четверта ціль: «Сучасні фінансові послуги»	фінансовий ринок – цифрова фортеця; Power banking 2.0 – відновлення інфраструктури на деокупованих територіях; технологічний розвиток фінансового ринку; стійкість, ефективність та клієнтоорієнтованість готівкового обігу; віртуальні активи та цифрові гроші НБУ – чітке регулювання для забезпечення монетарного суверенітету; цифрові фінансові послуги – частина цифрової країни.
П'ята ціль: «Ефективний центральний банк»	голос НБУ – посилення комунікацій регулятора; розвиток інституційних відносин зі стейкхолдерами; міжнародна співпраця та обмін експертизою; європейська інтеграція фінансового сектору; ефективна операційна діяльність; цифрова трансформація НБУ; людський капітал – основний актив НБУ.

Джерело: [16]

Одним із інструментів антикризового управління, який використовує НБУ – це проведення стрес-тестування. Основною метою стрес-тестування виступає оцінювання, наскільки конкретний банк або банківська система в цілому є стійкими до «виняткових, але ймовірних шоків» [18].

Базовий сценарій стрес-тестування базується на макроекономічному прогнозі НБУ (табл. 3).

Таблиця 3

Базовий сценарій розвитку подій з урахуванням макроекономічних показників

Індикатор	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.
За оцінкою НБУ				
Реальний ВВП, %	-29,1	2,9	3,5	6,8
Номінальний ВВП, %	-4,8	25,7	16,8	15,9
Індикатор	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.
Індекс споживчих цін, %	26,6	10,6	8,5	6,0

За оцінками «Focus Economics»				
Зниження курсу гривні до дол США, %	25,4	11,2	1,7	0,9
Курс, грн/дол США (на кінець періоду)	36,6	41,2	41,9	42,3

Джерело: [19]

Якщо спиратися на карту ризиків, яку демонструє НБУ (рис. 1), то слід відзначити, що до основних з них як завжди відноситься макроекономічний, кредитний, валютний, ризик ліквідності, ризик капіталу та ризик прибутковості.



* НБУ оцінює ризики за шкалою від 1 до 10, де 1 – найнижчий рівень ризику, 10 – найвищий рівень ризику. Оцінка відображає очікуваний стан на наступні 12 місяців

Рис. 1 Карта ризиків фінансового сектору України

Джерело: [18]

Розглянемо монетарні інструменти за допомогою яких НБУ регулює ринок банківських послуг.

В першу чергу – це монетарний інструмент – встановлення процентної ставки. Розглянемо зміну облікової ставки НБУ протягом 2023 р. (рис. 2).

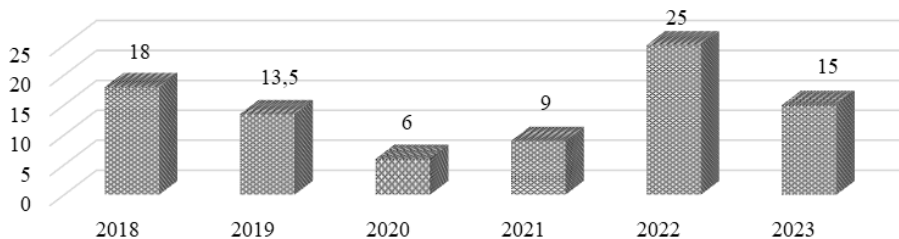


Рис. 2 Динаміка облікової ставки НБУ за 2018-2023 рр, % річних (на кінець періоду)

Джерело: складено автором за матеріалами [20]

Як свідчать дані рисунку 2, тенденції щодо встановлення облікової ставки НБУ залежать від циклів розвитку фінансового ринку. Так, у 2020 р. вона була найнижчою та відповідала середньому рівню світових тенденцій. У 2022 році вона склала 25 %, що спричинено початком війни та потребою у стабілізації ринку фінансових послуг. 2023 рік характеризується зниженням її до 15 %, що спричинено надання можливості банкам урегулювати процентні ставки за кредитами та депозитами. На сьогодні, облікова ставка НБУ становить 13,5 %.

Далі розглянемо процентні ставки за операціями рефінансування НБУ (рис. 3).

Виходячи із даних рисунку 3, можна констатувати, що зміна процентних ставок за операціями рефінансування НБУ залежить від зміни облікової ставки. Так само коливається середньозважена ставка за усіма інструментами рефінансування.

Також слід відмітити, що за такими операціями рефінансування як операції репо, кредити, надані для підтримання довгострокової ліквідності банків, стабілізаційні кредити, операції

своп та інші, НБУ взагалі не проводив операції.

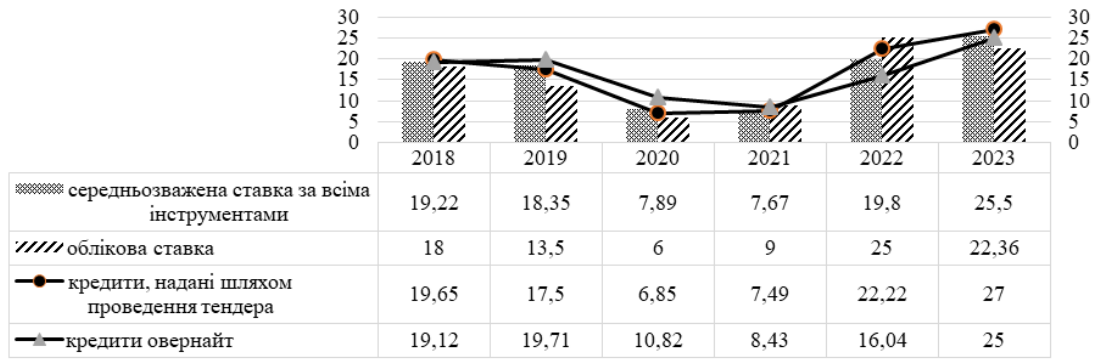


Рис. 3 Динаміка процентних ставок НБУ за основними інструментами рефінансування за період 2018-2023 рр., %

Джерело: складено автором за матеріалами [20]

Слід також відзначити, що антикризові заходи НБУ реалізуються через механізми застосування інструментів макропруденційної політики. Їх статус та ступінь запровадження подано у таблиці 4.

Таблиця 4

Інструменти макропруденційної політики та ступінь їх використання в Україні

Інструменти	Запроваджено	Незапроваджена	Частково запроваджено
Обмеження на відкриті валютні позиції	+		
Контрициклічний буфер (0-2,5)			+
Буфер системного ризику (до 3 %)			+
Буфер консервації капіталу 2,5 %			+
Буфери ліквідності		+	
Буфер системної важливості до 2 %	+		
Коефіцієнт покриття ліквідністю	+		
Коефіцієнт чистого стабільного фінансування	+		
Коефіцієнти співвідношення загальної суми кредиту та доходу			+
Коефіцієнти LTV			+
Стрес-тестування	+		

Джерело: [21]

Якщо говорити про інструменти регулювання діяльності банків з боку НБУ, то слід звернути увагу на встановлені нормативи щодо формування обов'язкових резервів (табл. 4).

Таблиця 4

Нормативи формування банками обов'язкових резервів станом на 11.10.2023, %

Показник	Національна валюта	Іноземна валюта
за коштами на вимогу та коштами на поточних рахунках нефінансових корпорацій	10	20
за коштами на вимогу та коштами на поточних рахунках домогосподарств	20	30

за строковими коштами і вкладками (депозитами) нефінансових корпорацій (крім інших банків) і домогосподарств	0	10
за коштами вкладів (депозитів) і коштами на поточних рахунках інших банків-нерезидентів й кредитами, отриманими від міжнародних (крім фінансових) та інших організацій-нерезидентів	10	20

Джерело: [20]

У цьому контексті, як зазначає У. Грудзевич, «...якщо впродовж 2016–2010 рр. обов’язкові резерви були практично незмінними, то впродовж 2022–2023 рр. цей інструмент переглядався декілька разів» [22].

Під впливом фінансових шоків збільшився загальний обсяг залучених коштів Національним банком України (табл. 5).

Як видно з даних таблиці 5, співвідношення операцій НБУ за сумами щодо підтримки ліквідності та операції з мобілізації, у різні періоди відрізняється. Як ми бачимо 2023 рік відрізняється високими обсягами щодо мобілізації, що свідчить про надлишкову ліквідність у банках України. Дана тенденція зберігається і у 2024 році.

Таблиця 5

Аналіз операцій НБУ з регулювання ліквідності банків за період 2015-2023 рр.

Роки	Підтримка ліквідності	Операції з мобілізації коштів НБУ
	млн грн	млн грн
2015	61412,3	2849235
2016	51265,3	2946856
2017	41258,9	2667036
2018	181172,8	2898928
2019	102037,5	5074362
2020	165045,5	10806529
2021	91233	13661796
2022	376553,3	52683580,0
2023	291,9	86576928,0
Станом на 02.05.2024	251,0	34007422,0

Джерело: складено автором за матеріалами [20]

З метою оцінювання ефективності запроваджених заходів антикризового управління слід визначитися з їх напрямками залежно від глибини та стадії фінансової кризи (табл. 6).

Таблиця 6

Напрями антикризових заходів залежно від глибини та стадії фінансової кризи

Стадії ↓	Фази прояву					
	Активність основної діяльності	Ризики активних операцій	Фінансові результати	Платоспроможність	Ліквідності	Достатність капіталу

Накопичення ризиків	Попереджувальні заходи. Забезпечення розширення активних операцій адекватним збільшенням капіталу	Націленість кредитної політики на якісне зростання, а не максимізацію обсягів портфеля	Формування загальних резервів	Утримання в портфелі дохідних активів якісних цінних паперів	Використання якісних моделей прогнозування грошових потоків з урахуванням невизначеності зовнішнього середовища	Формування резервів, за умови значного зростання ринку – підтримка акціонерів
Передкризовий			Пошук джерел скорочення витрат. Альтернативні джерела доходу			
Початкова	Більш виважена кредитна політика			Збалансування резервів первинної та вторинної ліквідності	Поєднання заходів передкризової та поглибленої стадій	Отримання субординованого боргу. Продаж інвестицій в АК та ДК. Даткова емісія акцій.
Поглиблення	Кредитування лише найбільш надійних позичальників. Обмеження роздрібно-кредитування.	Робота с проблемною заборгованістю: реструктуризація, сек'юритизація	Економія на витратах. Управління непроцентними доходами.		Обмеження обсягів залучення нових депозитів.	
Критична	Підтримка акціонерів та/або реорганізація діяльності					

Джерело: систематизовано автором за матеріалами [23]

Висновки. На підставі проведеного критичного аналізу наукових публікацій, які присвячені визначенню понять «антикризове управління» та «фінансова безпека банків» встановлено, що між ними існує прямо пропорційний зв'язок. Тобто, використання інструментів антикризового управління нейтралізує загрози, які виникають в процесі забезпечення фінансової безпеки банків.

Таким чином слід відмітити, що забезпечення стійкості та збереження достатнього рівня ліквідності в банках можливе за допомогою встановлення контролю за якістю та структурою банківських активів; всебічної оцінки фінансового стану та стресостійкості банків; детальний скринінг платоспроможності й ділової репутації потенційних позичальників; розробка адекватної політики й стратегії нагляду та розвитку банківської системи; створення раціональної структури ресурсної бази та підтримка високої ділової репутації банків. Перспективами подальших розвідок гуртуються на визначенні векторів систем антикризового управління та фінансової безпеки банків.

Список літератури

1. Коваленко В.В. Фінансова безпека банків в умовах воєнного стану. Фінансовий простір. 2022. № 4 (48). С. 81-93. DOI: [https://doi.org/10.18371/fp.4\(44\).2022.819394](https://doi.org/10.18371/fp.4(44).2022.819394).
2. Рац О.М. Напрями удосконалення організації антикризового банківського управління в банківських установах України. Регіональна економіка та управління. 2020. № 2 (28). URL: <http://surl.li/tlabp>. (дата звернення 14.04.2024).
3. Заїчко І.В., Мигович Т. М., Криховецька З. М. Роль монетарної політики та банківського сектору в системі антикризового фінансового управління. Економіка та суспільство. 2024.

Вип. 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-12>.

4. Nisrina Jazmiyanti, Eko Fajar Cahyono, Salina H. Kassim. Is There a Relationship Between Islamic Banking Liquidity and Inflation? Empirical Evidence from Indonesia. *Ekonomi Islam Indonesia*. 2024. Vol. 6. Issue 1. URL: <http://journals.smartinsight.id/index.php/EII/index>. (дата звернення 15.04.2024).

5. Коваленко В. В. Мартинов Д.В. Система антикризового управління та її місце у забезпеченні фінансової стабільності банків, *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2023. № 11-12 (312-313). С. 123-133. DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2023-11-12-312-313-123-133>.

6. Kovalenko V., Slatvinska M., Varnalii Z., Sheludko S., Valihura T. The monetary component in ensuring the financial security of the state. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2023. Т. 1. № 48. Р. 8-22. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.48.2023.3972>.

7. Карлін М., Борисюк О., Звірко А. Проблеми і перспективи розвитку банківських установ на фінансовому ринку України в контексті забезпечення фінансової безпеки. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2024. №1. С. 88-96. DOI: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2024-01-88-96>.

8. Пантелєєва Н.М. Фінансова безпека в умовах цифрової економіки: очікування та реальність. *Фінансовий простір*. 2020. № 2 (38). С. 22-38. DOI: [https://doi.org/10.18371/fr.2\(38\).2020.209289](https://doi.org/10.18371/fr.2(38).2020.209289).

9. Федулова І.В., П'ятницька Г.Т. Сигніфікація ризик-менеджменту, антикризового управління та комплаєнсу в управлінні фінансовою безпекою підприємства. *Економіка та держава*. 2020. № 8. С.26-34. DOI: [10.32702/2306-6806.2020.8.26](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.8.26).

10. Драган О.О., Герасименко І.О., Вернюк Н.О. Антикризове управління банком в умовах нестабільності фінансового ринку. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2021. Ч.2 (99). С. 40-49. DOI [10.31395/2415-8240-2021-99-2-40-49](https://doi.org/10.31395/2415-8240-2021-99-2-40-49).

11. Олійник А. В. Антикризове управління в системі протидії банкрутству банків. *Ekonomiczno-społeczne uwarunkowania rozwoju gospodarczego – zarządzanie informacją i nowymi technologiami*. Pod redakcją: Mariana Duczmała, Tadeusza Pokus. Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu. 2015. Р. 465–477.

12. Вовк В. Я. Теоретичні основи забезпечення фінансової безпеки. *Проблеми економіки*. 2012. № 4. С. 200-204.

13. Барановський О.І. Філософія безпеки : монографія : у 2 т. Київ : УБС НБУ, 2014. Т. 1 : Основи економічної і фінансової безпеки економічних агентів. 831 с.

14. Заячківська О. В., Сиротюк О. Ю. Фінансова безпека банків України. *Вісник НУВГП*. 2023. Вип. 1(101). С. 33-41. DOI: <https://doi.org/10.31713/ve120234>.

15. Мордань Є. Ю., Журавка О. С., Діденко К. В., Кравченко Я. І. Фінансова безпека банківської системи України: сутність та оцінка. *Бізнес Інформ*. 2021. №1. С. 243–251. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-1-243-251>.

16. Національний банк України. Стратегія «Фінансова фортеця України». 2023. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/strategy>. (дата звернення 18.04.2024).

17. Про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи: Положення, прийняте правлінням Національного банку України від 17.09.2015 № 615. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0615500-15#Text>. (дата звернення 18.04.2024).

18. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність. Грудень 2023. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2023-H2.pdf?v=7. (дата звернення 19.04.2024).

19. Оцінка платоспроможності боржників та стрес-тестування банків під час війни. 16 листопада 2023. URL: <http://surl.li/tlegs>. (дата звернення 20.04.2024).

20. Національний банк України. Грошово-кредитна статистика. URL : <https://bank.gov.ua/ua/monetary/archive-rish>. (дата звернення 20.04.2024).

21. Лобова О.М., Москалюк М.Ю. Практика використання інструментів регулювання банківської діяльності банків України. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 50. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2347/2268>. (дата звернення 20.04.2024).

22. Грудзевич У. Я., Дребот Н.П. Аналіз ліквідності та прибутковості банківської системи України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 48. URL : <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2277/2198>. (дата звернення 20.04.2024).

23. Зверяков М. І., Зверяков О.М. Антикризове управління фінансовою стійкістю банку в умовах економічних дисбалансів: монограф. я.Одеса: ОНЕУ, 2015. 418 с.

References

1. Kovalenko, V.V. (2022). Financial security of banks under martial law. *Finansovyi prostir*, 4 (48), 81-93. DOI: [https://doi.org/10.18371/fp.4\(44\).2022.819394](https://doi.org/10.18371/fp.4(44).2022.819394). [In Ukrainian].
2. Rats, O.M. (2020). Directions for improving the organization of anti-crisis banking management in banking institutions of Ukraine. *Rehionalna ekonomika ta upravlinnia*, 2 (28). Retrieved from <http://surl.li/tlabp>. (accessed April 14, 2024). [In Ukrainian].
3. Zaichko, I.V., Mygovich, T. M., & Krykhovetska, Z. M. (2024). The origin of monetary policy and the banking sector in the system of anti-crisis financial management. *Ekonomika ta suspilstvo*, 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-12>. [In Ukrainian].
4. Nisrina, Jazmiyanti, Eko Fajar Cahyono, & Salina H. Kassim. (2024). Is There a Relationship Between Islamic Banking Liquidity and Inflation? Empirical Evidence from Indonesia. *Ekonomi Islam Indonesia*, 6, 1. Retrieved from <http://journals.smartinsight.id/index.php/EII/index>. (accessed April 15, 2024).
5. Kovalenko, V.V., Martynov, D.V. (2023). Anti-crisis management system and its role in ensuring financial stability of banks, *Naukovyi visnyk Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*, 11-12 (312-313), 123-133. DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2023-11-12-312-313-123-133>. [In Ukrainian].
6. Kovalenko, V., Slatvinska, M., Varnalii, Z., Sheludko, S., & Valihura, T. (2023). The monetary component in ensuring the financial security of the state. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, 1, 48, 8-22. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptop.1.48.2023.3972>.
7. Karlin, M., Borysyuk, O., & Zvirko, A. (2024). Problems and prospects of the development of banking institutions on the financial market of Ukraine in the context of ensuring financial security. *Ekonomichniy chasopys Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky*, 1, 88-96. DOI: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2024-01-88-96>. [In Ukrainian].
8. Panteleeva, N.M. (2020). Financial security in the digital economy: expectations and reality, *Finansovyi prostir*, 2 (38), 22-38. DOI: [https://doi.org/10.18371/fp.2\(38\).2020.209289](https://doi.org/10.18371/fp.2(38).2020.209289). [In Ukrainian].
9. Fedulova, I.V., Pyatnytska, G.T. (2020). Signification of risk management, anti-crisis management and compliance in the management of financial security of the enterprise, *Ekonomika ta derzhava*, 8, 26-34. DOI: [10.32702/2306-6806.2020.8.26](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.8.26). [In Ukrainian].
10. Dragan, O.O., Gerasimenko, I.O., & Vernyuk, N.O. (2021). Anti-crisis management of the bank in conditions of financial market instability. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho natsionalnoho universytetu sadivnytstva*, 2 (99), 40-49. DOI [10.31395/2415-8240-2021-99-2-40-49](https://doi.org/10.31395/2415-8240-2021-99-2-40-49). [In Ukrainian].
11. Oliinyk, A. V. (2015). Crisis management in the system of combating bank failures. *Economic and social development of economic development – information and new technologies / edited by: Mariana Duczmala, Tadeusza Pokusy; Higher School of Public Administration and Administration in Opole*, . 465–477 [In Ukrainian].
12. Vovk, V.Ya. (2012). Theoretical foundations of ensuring financial security. *Problemy ekonomiky*, 4, 200-204. [In Ukrainian].
13. Baranovskyi, O.I. (2014). *Filosofia bezpeky : monohrafiia : u 2 t. Kyiv : UBS NBU*. [In Ukrainian].
14. Zayachkivska, O. V., Syrotyuk, O. Yu. (2023). Financial security of Ukrainian banks. *Visnyk NUVHP*, 1(101), 33-41. DOI: <https://doi.org/10.31713/ve120234>. [In Ukrainian].
15. Mordan, E. Yu., Zhuravka, O. S., Didenko, K. V., & Kravchenko, Ya. I.(2021). Financial security of the banking system of Ukraine: essence and assessment, *Biznes Inform*, 1, 243–251. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-1-243-251>. [In Ukrainian].
16. National Bank of Ukraine (2023). “Financial Fortress of Ukraine” strategy. Retrieved from <https://bank.gov.ua/ua/about/strategy>. (accessed April 18, 2024). [In Ukrainian].
17. National Bank of Ukraine (2015). On the use by the National Bank of Ukraine of standard tools for regulating the liquidity of the banking system. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0615500-15#Text>. (accessed April 18, 2024). [In Ukrainian].
18. National Bank of Ukraine (December, 2023). Report on financial stability. Retrieved from

https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2023-H2.pdf?v=7. (accessed April 19, 2024). [In Ukrainian].

19. Assessment of debtors' solvency and stress testing of banks during the war. (November 16, 2023). Retrieved from <http://surl.li/tlegs>. (accessed April 20, 2024). [In Ukrainian].

20. National Bank of Ukraine (2024). Monetary and credit statistics. Retrieved from <https://bank.gov.ua/ua/monetary/archive-rish>. (accessed April 20, 2024). [In Ukrainian].

21. Lobova, O.M., Moskalyuk, M.Yu. (2023). The practice of using tools for regulating the banking activity of Ukrainian banks. *Ekonomika ta suspilstvo*, 50. Retrieved from <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2347/2268>. (accessed April 20, 2024). [In Ukrainian].

22. Grudzevich, U.Ya., Drebot, N.P. (2023). Analysis of liquidity and profitability of the banking system of Ukraine under martial law conditions. *Ekonomika ta suspilstvo*, 48. Retrieved from <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2277/2198>. (accessed April 20, 2024). [In Ukrainian].

23. Zvieriakov, M. I., Zvieriakov, O.M. (2015). *Antykryzove upravlinnia finansovoiu stiikistiu banku v umovakh ekonomichnykh dysbalansiv: monohrafiya*. Odesa: ONEU. [In Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 13.03.2024

Прийнята до публікації 19.03.2024